

Biblioteka Publiczna
w Zbąszyniu

Diagnoza potrzeb w zakresie edukacji regionalnej w gminie Zbąszyń.

I. O Projekcie

- ◆ **Tytuł projektu:** „Lokalnie, ludowo, wielopokoleniowo - tradycja w działaniu.” *Zadanie realizowane ze środków finansowych z budżetu Priorytetu 4 Kierunek interwencji 4.1. Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. w latach 2021-2025.*
- ◆ **Cel zadania:** włączenie środowisk i grup lokalnych, które do tej pory nie miały możliwości współpracy, w działalność biblioteki, która jest ośrodkiem informacji, komunikacji społecznej i upowszechniania kultury szanującym przeszłość i kreującym przyszłość w oparciu o potrzeby i potencjał mieszkańców Gminy Zbąszyń.
- ◆ **Syntetyczny opis zadania:** projekt zakłada działania na rzecz poszerzenia wiedzy o dziedzictwie kulturalnym gminy i Regionu Kozła, gdzie mieszkamy. Poprzez organizację wydarzeń z lokalnymi partnerami realizator wraz z partnerami chce zainteresować tematem najmłodszych mieszkańców, zaangażować młodzież do stworzenia gry mobilnej związanej ze zbąszyńską kulturą, legendami i tradycjami, pracować wielopokoleniowo nad zajęciami i warsztatami. Część działań ma mieć miejsce w bibliotece, która od pewnego czasu jest swego rodzaju ośrodkiem wiedzy o regionie, ale także część z zaplanowanych wydarzeń zostanie przeniesiona w przestrzeń miejską, gdzie planowane jest przeprowadzenie warsztatów dla dzieci czy namalowanie desekali. Biblioteka Publiczna w Zbąszyniu zachęci do uczestnictwa w szkoleniach nie tylko bibliotekarzy z naszej gminy, ale także nauczycieli klas wczesnoszkolnych i edukatorów pracujących z dziećmi, by pokazać, że lokalna tradycja może być tematem do nauki poprzez zabawę. Dzięki projektowym działaniom poszerzona zostanie oferta biblioteki oraz wzrośnie zainteresowanie do sięgania po książki związane z regionaliami.

II. Edukacja regionalna

- ◆ **Definicja edukacji regionalnej:** wg Encyklopedii PWN edukacja regionalna to koncepcja pedagogiczna podkreślająca dydaktyczne znaczenie lokalnego dziedzictwa kulturowego jako niezbędnego elementu tożsamości jednostkowej i społecznej.
- ◆ „Regionalizm we współczesnej szkole ma szczególne znaczenie. Wychowuje bowiem młodego człowieka przez przywiązanie do własnej ziemi i wszechstronną jej penetrację, budzi inicjatywę, porywa do wzniosłych czynów, a dzięki ciągłej i systematycznej pracy umacnia ideę demokratycznej państwowości”¹.

III. Diagnoza lokalna w obszarze edukacji regionalnej

- ◆ **Diagnoza lokalna:** należy odróżnić zbieranie wyłącznie prostych informacji od diagnozy. Diagnozę możemy określić jako badanie realizowane z przesłanek społecznych i mające znaczenie praktyczne, wykorzystujące wiedzę do przekształcenia rzeczywistości. Diagnoza lokalna posiada wartość informacyjną ponieważ obrazuje stan społeczności oraz posiada wartość użytkową ponieważ wspiera zarządzanie społecznością. Dobra diagnoza środowiska jest przede wszystkim rzetelna. Korzysta ze źródeł, które pokazują wybrane kwestie z różnych stron, rozgranicza fakty od opinii, podejmuje próbę spojrzenia na środowisko z zupełnie nowej perspektywy, wyczerpująco analizuje zebrany materiał, zawsze zawiera źródło danych, jest spójna.

¹ B.Boczukowa, Edukacja regionalna (w:) „Nowa Szkoła” 2000, nr 3

- ◆ W realizowanym projekcie, w celu poznania sposobów i efektów edukacji regionalnej zastosowano następujące narzędzia: desk research, ankieta, forum lokalne (dyskusja pogłębiona).

IV. Charakterystyka regionu

- ◆ **Nazwa „Region Kozła”** – choć używana od dawna – w nowym i aktualnym kontekście padła przy podpisywaniu jesienią 1995 roku, Porozumienia Międzygminnego. To, iż ten mikroregion powstał, a raczej odtworzył się, nie jest przypadkiem. Istniało w przeszłości wiele zworników – nie tylko kozioł, czyli tradycja ludowa – które przyciągały do siebie ludzi tej ziemi. Kozioł to symbol. A tradycja ludowa jest przecież wtórna wobec kultury i historii narodowej. I takie zapewne (historyczno-kulturowe) były dalekie w czasie źródła integracji tego regionu. Zdzisław Linkowski, historyk, były dyrektor Muzeum w Gorzowie Wlkp. wywodzący się ze Zbąszynia stwierdza, iż istniejąca od średniowiecza do połowy XV wieku kasztelania zbąszyńska w znacznej mierze obejmowała obecnie ziemie Regionu Kozła. Po II rozbiórce Polski w 1793r. nieomal w całości nasze ziemie znalazły się w powiecie międzyrzeckim, ale już niemieckim, który jako jednostka administracyjna na pewno miał wpływ na scalenie tego obszaru Nadobrza.² Obszar ten podlegał wielu zmianom administracyjnym dokonanych po 1945 roku do dzisiaj. Aktualnie do Regionu Kozła należą następujące gminy: Babimost, Kargowa, Zbąszynek i Trzciel z województwa lubuskiego oraz Siedlec i Zbąszyń z województwa wielkopolskiego

- ◆ **Gmina Zbąszyń:** położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie nowotomyskim. Zajmuje obszar 180 km. kw. i liczy ok. 14 tys. mieszkańców. Należy do jednych z najbardziej zalesionych gmin, gdyż blisko 50% jej powierzchni zajmują lasy, gdzie dominuje drzewostan sosnowy. Usytuowana jest nad jeziorem Błędno, którego powierzchnia lustra wody sięga 750 ha, znanego z bogatej flory i fauny i rzeką Obrą, jednym z najstarszych szlaków kajakowych. Rozwojowi miasta sprzyja korzystny układ komunikacyjny: przez Zbąszyń przebiega ważny szlak kolejowy Berlin - Warszawa – Moskwa, w odległości ok. 10 km. znajduje się lotnisko w Babimoście, w okolicach Zbąszynia przebiegać będzie autostrada A2 Wschód – Zachód. Miasto i okolice zwane są Regionem Kozła, od niepowtarzalnego instrumentu muzycznego - kozła (ślubnego i weselnego), występującego jedynie tutaj, na obszarze Zbąszynia i mniej więcej trzech okolicznych gmin (Babimost, Zbąszynek, Trzciel).

² <http://regionkozla.pl/historia-folklor-tradycje/> 2021

Biblioteka Publiczna
w Zbąszyniu

ZBĄSZYŃ
miasto nad jeziorem

- ◆ Biblioteka Publiczna w Zbąszyniu Biblioteka publiczna to instytucja służąca zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa, która czynnie uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zbąszyniu istnieje ponad 70 lat. Już w lipcu 1945 r. Zarząd Miejski wystąpił z odezwą do społeczeństwa o nieodpłatne przekazanie zbędnych książek w celu uruchomienia biblioteki miejskiej. Apel ten został właściwie zrozumiany przez mieszkańców miasta i książki napływały systematycznie. Początkowo gromadzono je w Zarządzie Miejskim, a od stycznia 1946 roku na ten cel zostały przeznaczone pomieszczenia w ponemieckim budynku Konstantego Felnera przy ulicy Senatorskiej 16. W połowie 1946 roku biblioteka posiadała ok. 1000 tomów, które pochodziły w większości z darów od społeczeństwa i częściowo z zakupów. Mając zgromadzoną taką ilość woluminów, można było dokonać otwarcia tak potrzebnej placówki kulturalnej w Zbąszyniu. Uroczyste otwarcie miało miejsce we wrześniu 1946 roku. Pierwszym społecznym kierownikiem Miejskiej Biblioteki w Zbąszyniu został Stanisław Przeniczka. W roku 1971 w związku z uchwałą Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w sprawie połączenia dotychczasowej Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Nądni z Miejską Biblioteką Publiczną w Zbąszyniu, przyjęła ona nazwę Miejskiej i Gromadzkiej Biblioteki Publicznej, a z dniem 1 stycznia 1973 r. została przez gminny organ administracji państwowej przekształcona w Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy. Przez lata swego istnienia przeszła kilka zmian organizacyjnych i obecnie funkcjonuje w ramach struktury Zbąszyńskiego Centrum Kultury. Zbąszyńska Książnica jako instytucja upowszechniania kultury poza działalnością podstawową związaną z gromadzeniem, opracowywaniem i udostępnianiem materiałów bibliotecznych prowadzi działalność kulturalno-edukacyjną związaną z popularyzacją książki i czytelnictwa. W lokalnym środowisku znana jest jako instytucja otwarta na współpracę, w myśl zasady: od przedszkola po emeryturę. Uczestniczy w tworzeniu lokalnej kultury i stara się jak najlepiej służyć swojej społeczności. Jest miejscem przyjaznym dla wszystkich, może przyjść do niej każdy bez względu na wiek, płeć i pochodzenie społeczne, nieodpłatnie skorzystać z książek, prasy i internetu.³

Biblioteka Publiczna w Zbąszyniu zdj. B. Sroka z Fundacji Sztuka dla Ludzi.

³ <http://biblioteka.zbaszyn.pl/index.php/o-bibliotece> 2021

V. Realizacja diagnozy lokalnej w obszarze edukacji regionalnej

- ◆ Forum Lokalne
- ◆ Ankieta
- ◆ Obserwacje

VI. Podsumowanie

- ◆ Współcześnie regionalizm postrzegany jest bardzo różnorodnie, zależnie od rozumienia słowa region, stanu wiedzy kulturowej oraz sytuacji społeczno-politycznej, związanych z tym potrzeb i celów, jakie są wysuwane przez różne środowiska
- ◆ Edukacja regionalna jest niezbędnym instrumentem, by fala globalizacji nie wyparła dorobku i tradycji narodowych, regionalnych, lokalnych. Postępująca globalizacja i homogenizacja dóbr kultury niszczy w społeczeństwach potrzebę szacunku do tradycji, kultury, dziedzictwa narodowego i regionalnego.
- ◆ Z perspektywy polityki oświatowej edukacja regionalna musi być adekwatna do celów, czyli ulegać zmianie.
- ◆ Należy jej metody i formy przekazu dostosować do oczekiwań i potrzeb cywilizacyjnych współczesnej młodzieży, m.in. zapewniając wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych i portali społecznościowych, organizację wymiany międzyszkolnej z europejskimi szkołami. Wymiana doświadczeń w tym zakresie w prasie kierowanej do nauczycieli miałaby wielką wartość.
- ◆ Likwidacja ścieżki z zakresu edukacji regionalnej w 2008 roku oraz przyporządkowanie treści regionalnych w podstawie programowej do różnych przedmiotów nauczania na wszystkich etapach kształcenia wywołała wśród nauczycieli dyskusję dotyczącą sposobu i metody dalszego prowadzenia tych zajęć.
- ◆ Podsumowanie ankiety (najważniejsze zagadnienia)

Czy Pana/i zdaniem podejmowanie lub prowadzenie zajęć związanych z edukacją regionalną posiada walory wychowawcze?

● Trudno powiedzieć ● Tak

Liczba wartości w kolumnie W jaki sposób realizuje Pan/i tematy z edukacji regionalnej?

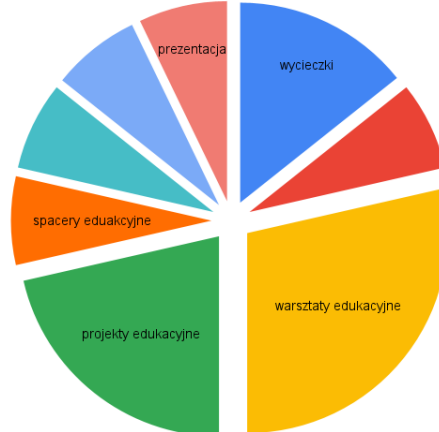
● w formie zajęć terenowych ● na lekcji, której temat pokrywa się z

Czy realizacja tematyki związanej z tradycją i kulturą regionu sprawia Panu/i trudność?

● Nie ● Czasami ● Tak

● wycieczki ● Realizacja tematyki małych ojczyzn na lekcjach geografii w kl. VII SP
● warsztaty edukacyjne ● projekty edukacyjne ● spacer edukacyjny
● filmy, pomoce naukowe, albumy ● materiały własne uczniów ● prezentacja

Forma realizacji zajęć

VII. Załączniki

ZAŁĄCZNIK NR 1 - WZÓR ANKIETY DLA PRACOWNIKÓW EDUKACJI W GMINIE ZBĄSZYŃ

1. Czy ujmuje Pan/i elementy edukacji regionalnej w swoich zajęciach dydaktyczno – wychowawczych?
  - 1) TAK
  - 2) NIE
2. Czy realizacja tematyki związanej z tradycją i kulturą regionu sprawia Panu/i trudność?
  - 1) NIE
  - 2) CZASAMI
  - 3) TAK
3. W jaki sposób realizuje Pan/i tematy z edukacji regionalnej?
  - 1) NA KAŻDEJ LEKCJI
  - 2) NA LEKCJI, KTÓREJ TEMAT POKRYWA SIĘ Z EDUKACJĄ REGIONALNĄ
  - 3) PRZEZNACZAM SPECJALNĄ GODZINĘ LEKCYJNĄ NA JEJ REALIZACJĘ
  - 4) W FORMIE ZAJĘĆ TERENOWYCH
  - 5) INACZEJ, JAK .....
4. Jeżeli zaznaczył Pan/Pani odpowiedź nr 5 w pytaniu nr 3 to proszę wskazać w jaki sposób (PYTANIE OTWARTE)
5. W jakiej formie dokumentuje Pan/i realizację działań/zajęć/wydarzeń na rzecz edukacji
  - 1) ZAPIS W DZIENNIKU
  - 2) ZAPIS W SPECJALNYM ZESZYCIE/DZIENNIKU
  - 3) RELACJA FOTOGRAFICZNA (ALBUM ZE ZDJĘCIAMI)
  - 4) RELACJA W PORTALACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH
  - 5) NIE JEST PROWADZONA
  - 6) INACZEJ, JAK? .....
6. Czy współpracuje Pan/i z innymi nauczycielami w zakresie realizacji tematów związanych z edukacją regionalną?
  - 1) TAK
  - 2) NIE
7. Jeżeli zaznaczona została odpowiedź TAK w pytaniu nr 6, to jak Pan/i ocenia współpracę grona pedagogicznego w tym zakresie? OCENA W SKALI OD 1 DO 5, GDZIE 1 OZNACZA ŹŁE A 5 BARDZO DOBRZE
8. Czy Pana/i zdaniem podejmowanie lub prowadzenie zajęć związanych z edukacją regionalną posiada walory wychowawcze
  - 1) TAK
  - 2) RACZEJ TAK
  - 3) TRUDNO POWIEDZIEĆ
  - 4) RACZEJ NIE
  - 5) NIE
9. Czy w czasie realizacji tematyki związanej z kulturą ludową i tradycjami regionu stosuje Pan/i pomoce dydaktyczne?
  - 1) TAK, NA KAŻDYM SPOTKANIU
  - 2) TYLKO W TRAKCIE WYBRANYCH TEMATÓW
  - 3) BARDZO RZADKO
  - 4) NIE
10. Które z metod stosuje Pan/i w czasie zajęć z edukacji regionalnej?

Biblioteka Publiczna
w Zbąszyniu

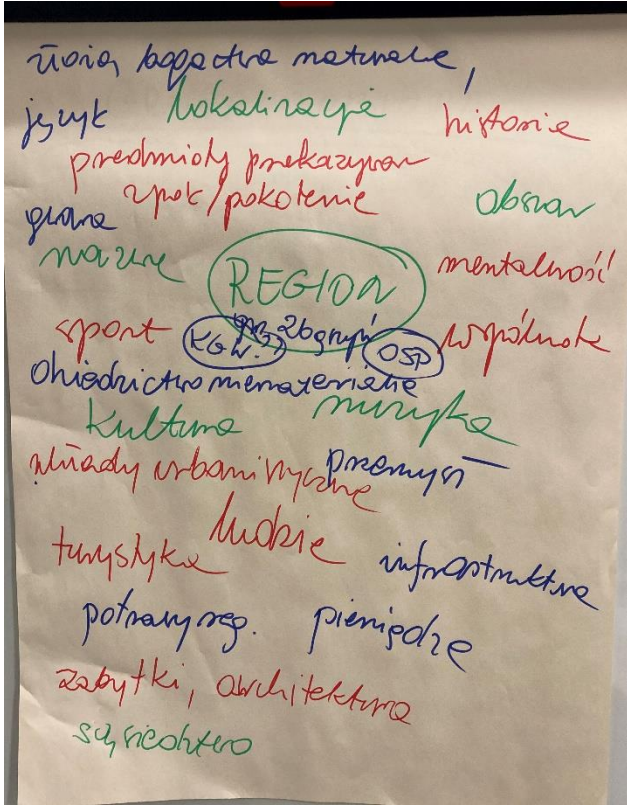
- 1) POGADANKA
  - 2) POKAZ
  - 3) DYSKUSJA
  - 4) METODY AKTYWIZUJĄCE OPARTE NA METODOLOGII PROJEKTU
  - 5) INNA ODPOWIEDŹ .....
11. Jakie działania edukacyjne związane z edukacją regionalną są, Twoim zdaniem, atrakcyjne dla dzieci i młodzieży?
- 1) JAKIE DZIAŁANIA EDUKACYJNE ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ REGIONALNĄ SĄ, TWOIM ZDANIEM, ATRAKCYJNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY – (ODPOWIEDŹ OTWARTA)

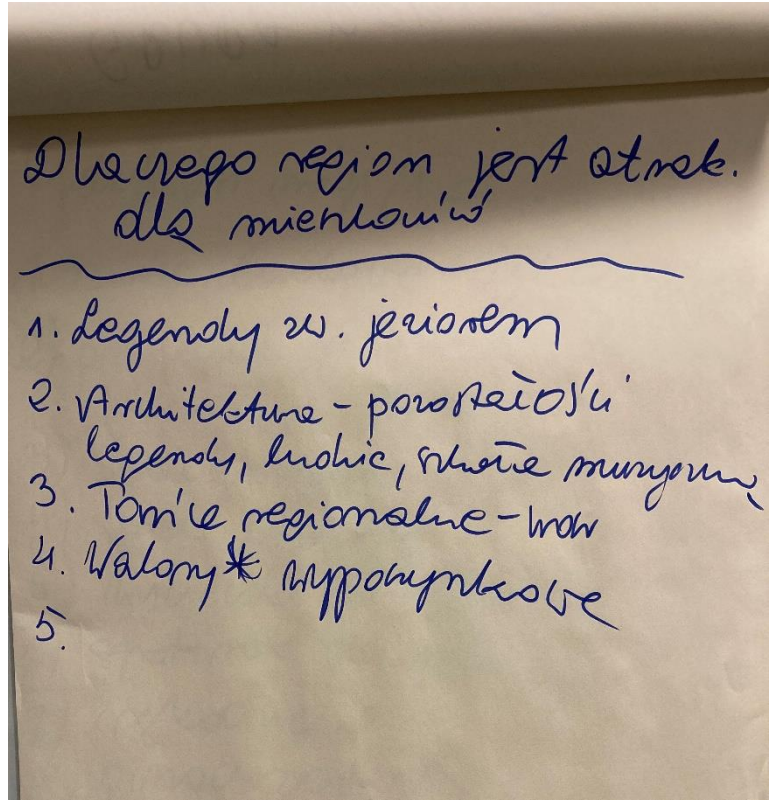

ZAŁĄCZNIK NR 2 – MATERIAŁY Z FORUM LOKALNEGO

BURZA MÓZGÓW

ATRAKCYJNOŚĆ REGIONU

KANAŁY KOMUNIKACYJNE

Szkola, UG
SMS-y
TV-kablowe
Fb, Youtube, Instagram, Twitter
str. inter, kalendarz,
ambona, plakaty, filmy, opiom.

MÓJ POMYSŁ NA EDUKACJĘ REGIONALNĄ

Gdybym mógł/ła ...

- 1) tanie ludowe - wykliczenie
- 2) porównanie instrumentów ludowych (kora, ... 5 max)
- 3) strażnosc
- 4) spacer ludowy
- 5) wyienki po regionie
- 6) spot not obywateli
- 7) rekordy
- 8) gimnastyka
- 8) kulinaria
- 10) plenery malarskie
- 11) poezja
- 12) komp. i internet